

# SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem zemenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posebne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila so plačlje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

## Vabilo k naročbi.

„Slovenski Gospodar“ prične z novim letom svoj XVIII. tečaj. Dosedanji p. n. prijatelji, naročniki, društveniki „Tiskovnega društva“ so prošeni, da mu zvesti ostanejo še zanaprej ter naročbo svojo ob pravem času ponovijo in listu pridobijo novih naročnikov. List bode izhajal s prilogami in stane za celo leto 3 fl., za pol leta 1 fl. 60 kr., za četrt leta 80 kr. Stare naročnike prosimo zaradi polajšanja našega dela dosedanje tiskano adreso na pošto nakaznico prilepiti, ali pa vsaj tisto številko nam naznaniti, katera se na vsakej adresi na desni strani tiskana nahaja.

Opravištvu „Slov. Gospodarja“.

Svojim naročnikom in prijateljem Slov. Gospodar.

Drugo leto bodo volitve, za deželni zbor štajerski celo gotovo. Takrat moramo Slovenci ravno tako zmagati na spodnjem Štajerskem, kakor nemški konservativci v srednjem in gornjem Štajerskem pa v velikem posestvu. Drugače ne otresemo nemško-liberalnega jarma. Na spodnjem Štajerskem moramo tudi v trgih in mestih zglasiti se in kandidate postaviti. Izmed Nemcev je mnogo, ki so liberalizma do ust sili in slovenskih volilcev je tudi že precejšnje število v trgih in mestih.

Zato treba že sedaj na to misliti in pripomočkov pripravljati.

Eden izmed prvih pomočkov je pa naš „Slovenski Gospodar“. Več kakor 2000 prejemnikov šteje na kmetih. To je gotovo že nekaj!

Vrednost „Slov. Gospodarja“ pa nam uvažavajo in kažejo najbolje njegovi nasprotniki: nemški liberalci, ki ga hočejo s pomočjo sloven-

skih odpadnikov, narodnih Judežev, neumnih nemškutarjev kar uničiti. Uže dolgo psujejo ga na vsak način, delajo mu zaprek, preganjajo njegove naročnike, dopisatelje, urednike in uže stavce v tiskarni. Zadnji čas ga hočejo z njemu ponarejenim lističem spodrinoti in sedaj ga mislijo s samimi tožbami zadušiti. Toda vse bo zastonj, zlasti, če mu njegovi dosednji naročniki zvesti ostanejo v novem letu in prijatelji pomagajo list dalje širiti.

Stroški v tekočih pravadah utegnejo znatni biti. Ob času volitev bo treba prilog za dopise. Zato gre do vseh slovenskih domoljubov nujna prošnja, naj podpirajo štajerskim Slovincem toliko potrebni in važni list.

Osobito prošeni pa so p. n. deležniki kat. tiskovnega društva, naj listu ne odtegnejo svoje blagodušne podpore. Želeti pa je in se vljudno vabijo domoljubi, naj pristopijo z deležnino 5 fl. kajti le tako bo društvu mogoče ostati pri nizkejši naročnini 3 fl. in tako listu pot odprto držati med prosto, kmetsko ljudstvo.

Sovražniki slovenskega kmeta so tako dolgo rovali, da je kmetijska družba štajerska prisiljena bila svojo „Gospodarstveno prilogo“ našemu listu, najbolje med kmeti razširjenemu, celo odtegniti.

Zato je pa slavni odbor kat. tiskovnega društva sklenil s Cerkveno prilogo, ki se je 2krat na mesec prilagala, tako obrniti, da bode l. 1884 vsaki mesec listu dodajala se 1 Cerkvena in 1 Gospodarstvena priloga.

List bode tedaj še vsakako precej obsežen in za 3 fl. dober kup.

Bližamo se novemu letu, času ko se naroča na časopise. Prosimo toraj naj naši p. n. naročniki in prijatelji povedano dobro uvažajo in takoj začnejo naročnino, deležnino pošiljati in novih naročnikov nabirata. Nobena srenja bi naj ne bila na slovenskem

Štajerskem brez „Gospodarja“. Čem več, tem bolje.

Bodi vsem za trud in požrtvovalnost izražena domoljubna zahvala slovenska. Z Bogom vse za vero, dom, cesarja.

## 0 političnih razmerah Slovencev štajerskih.

(Govoril g. dr. Vošnjak 2. dec. t. l. v Mariboru.)

„Ko smo l. 1879. zmagali in nas je 14 slovenskih poslancev došlo na Dunaj, sklenili smo, da bomo sedanjo vlado podpirali, in to zato, ker je vlada v svojem programu izrekla, da bode pravična vsem narodom v Avstriji. Zatorej smo smeli tudi mi Slovenci pričakovati, da bode dala tudi nam vse pravice v šoli in uradu. Drug razlog bil je pa tudi ta, ker je zagotavljala, da bode skrbela za poboljšanje kmetijskega in obrtnijskega stanu, katera sta stebra vsake države“.

Govornik omenja slabih postav, katere je prejšnja večina sklepala, in njih slab upliv na kmetijski in obrtnijski stan. „Povsod se je gledalo samo na to, kako bi se iz kmeta in obrtnika dobival denar, ni se pa tudi mislilo na to, da bi si ti stanovi denar tudi prisluževali in pridobivali. Ker je vlada kazala dobro voljo, zaradi tega smo jo podpirali in upam, da jo bomo mogli še naprej podpirati. V narodnem oziru je strašno malo od začetka storila. Državni zbor je sklenil slovenske šole. Dobili so sicer na Kranjskem slovenske paralelke in slovenski jezik uvel se je kot učni jezik na učiteljski. Tam je vlada nekoliko svojih obljub vsaj deloma spolnila. V uradu storilo se je nekaj malega: politični uradniki morajo slovenski uradovati znati; da bi slovenski uradovali, o tem pa še ni sledu. Tudi minister Pražák je slovensko uradovanje zapovedal, dal je tiskati slovenske tiskovine, tako, da bi lahko vsi uradi slovenski uradovali, ko bi hoteli; ali dozda se še odločno upirajo. Osebito na Štajerskem ostalo je še skoro vse pri starem; tukaj imamo še veliko pritožeb, in te bomo v prihodnje prav odločno poudarjali.“

„Kar se kmetijskih in obrtnijskih stvari tiče, dobili smo par dobrih postav, n. pr. proti ponarejanju vina; ali žalibože še ta postava ni dobro izvedena. — Za živinorejo se je mnogo storilo, da bi se boljša plemena uvela. Na uvažanje živine iz inozemstva naložil se je col, da se tako ne more tuja živina, kakor do sedaj uvažati, in da se sploh živina, če je v tamošnjih državah kuga, ne sme uvažati. Vsled tega je cena živine znatno poskočila. — Zabranilo se je jemati velike (oderuške) obresti. Sklenila se je postava zaradi hranilnic in hranilnih društev, vsled katere se je mnogo novih takih zavodov osnovalo, ker posebno manjši zavodi ne

plačujejo več tako visokih davkov. Še le, če imajo 2000 gld. na leto čistega dohodka, plačujejo celi davek, t. j. 10 % od čistega dohodka. Sedaj se mora še nekaj storiti, namreč, da se zabrani in zavaruje, da se ne bodo kmetje kar tako tebi nič meni nič spravljali raz posestva. Nekaj zemlje naj bi kmetu vedno ostalo, da mu upniki vendar vsega ne morejo vzeti.“

Taka postava obstoji dosedaj že na Hano-veranskem in v Ameriki; zovejo jo Heimstat-tengesetz ali Höferecht. Treba bode tudi nove podedovanjske postave, da se ne bodo kmetije preveč drobile in skrbeti bo treba, da se zagotovi obstanek tistemu, ki gospodarstvo prevzame, da ne pogine ne on, ne tisti, katere ima izplačati.

Sedaj pa o političnem položaji.

Kranjski deželni poslanci so preteklo nedeljo se zbrali v Ljubljani, da se posvetujejo, kako se naj ravnaajo naprej, ali naj podpirajo še naprej sedanjo vlado, ali jej naj stopijo nasproti. Mi slovenski poslanci odločujemo večino; vlada ne more reči: idite kamor hočete! Vlada nas potrebuje, ako hoče še dalje vladati. K večjemu, če državni zbor razpusti.

Vlada je za kranjske Slovence nekaj storila, ali ker so ti samo del, in ker, če so štajerski in koroški Slovenci ponemčeni, pride potem vrsta na kranjske, zaradi tega je živотно vprašanje tudi za kranjske Slovence, da se razmere tukaj izboljšajo. Zaradi tega se je sklenilo z vso odločnostjo potegovati se za ostale, izven Kranjskega bivajoče Slovence. Sklenilo se je, da idejo naši poslanci h grofu Taaffeju ter mu izročé spomenico, v katerej so izražene naše terjatve. Natančnejši obseg se bode ob svojem času razglasil. V tej spomenici se bode poudarjalo, da mi priznamo, kar je vlada storila za kranjske Slovence, ali da to ni zadosti, nego ravno to, kako se proti ostalim Slovincem postopa, to kaže, kake volje je vlada. Zaradi tega ne moremo trpeti, da nas v vseh drugih deželah stiskajo. Če nam bo vlada nekoliko dobre volje pokazala, tedaj pač mislim, da jo smemo z mirno vestjo še dalje podpirati. Posebno pa nam vlada sedaj mnogo laglje ustreže, ker imamo manje prositi, ker se je za kranjske Slovence nekaj storilo. Taaffe sam prizna, da je na Kranjskem sedaj mir, in da bo treba na Štajerskem in drugod tudi ravno tako red napraviti.

Se ve da, kar se je v 20 letih grešilo, se ne more v par letih vse popraviti, ali upati smemo, da se bo vendar in to korenito popravilo.

Končujoč svoj govor, kličem: Bog živi vrlé slovenske može Mariborskega okraja! (Burno, dolgo trajno odobravanje.)

Ta govor je sploh napravil velik utis in pozornost tudi nasprotnikov vzbudil.